

Sygn. akt I CSK 86/10

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 1 grudnia 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Tadeusz Wiśniewski (przewodniczący)

SSN Irena Gromska-Szuster

SSA Jan Kremer (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Magdaleny J. i Macieja J.
przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewodzie M.
i Miastu Stołecznemu Warszawa
o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli, ewentualnie zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 1 grudnia 2010 r.,
skargi kasacyjnej powodów od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 27 sierpnia 2009 r.,

- 1. oddala skargę kasacyjną**
- 2. nie obciąża powodów kosztami postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Apelacyjny oddalił apelację powodów Magdaleny J. i Macieja J. od wyroku Sądu Okręgowego oddalającego powództwo przeciwko Skarbowi Państwa Wojewodzie M. i miastu stołecznemu Warszawa o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli w przedmiocie wykupu nieruchomości, ewentualnie zapłaty.

Powodowie Magdalena J. i Maciej J. w pozwie z dnia 8 października 2007 r. wnieśli o zobowiązanie pozwanych do złożenia oświadczenia woli w przedmiocie wykupu nieruchomości o powierzchni 2.272 m², położonej w W. przy ul.[...]. na terenie Mazowieckiego Parku Krajobrazowego, stanowiącej działkę ewidencyjną nr [...], objętej księgą wieczystą Kw nr [...], prowadzoną przez Sąd Rejonowy, za cenę 600.000 zł, ewentualnie o zasądzenie od pozwanych na rzecz powodów z tytułu ograniczenia sposobu korzystania z wyżej wymienionej nieruchomości odszkodowania w wysokości 600.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 30 marca 2006 r. Nadto powodowie wnieśli o zwrócenie się do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie zgodności z Konstytucją RP i ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi art. 8 zd. 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz. 1085 ze zm.) i art. 129 ust. 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. t. j. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 ze zm.).

Pozwani: miasto stołeczne Warszawa i Skarb Państwa - Wojewoda M. wnosili o oddalenie powództwa, podnosząc w pierwszej kolejności zarzut przedawnienia roszczenia.

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 18 listopada 2008 r. oddalił powództwo, odstępując od obciążania powodów obowiązkiem zwrotu kosztów postępowania. Sąd I instancji ustalił, że powodowie nabyli w 1994 r. w drodze spadkobrania własność nieruchomości położonej w W. przy ul.[...]., stanowiącej działkę ewidencyjną nr [...] o pow. 2272m², objętej Kw nr [...] Sądu Rejonowego, na terenie Mazowieckiego Parku Krajobrazowego. Nieruchomość podlegała od dnia 31 lipca 1951 r., przymusowemu zalesieniu na podstawie obwieszczenia Przewodniczącego Naczelnej Rady Odbudowy m. st. Warszawy z dnia 10 lipca 1951 r. o uchwaleniu

miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów Warszawskiego Zespołu Miejskiego, przeznaczonych pod gospodarkę leśną (M.P. Nr 66, poz. 873). Plan ten uchwalono w wykonaniu rozporządzenia Ministra Odbudowy z dnia 11 grudnia 1947 r. w sprawie trybu postępowania przy sporządzaniu planów zagospodarowania przestrzennego dla obszaru m.st. Warszawy i Warszawskiego Zespołu Miejskiego oraz zawieszenia rozpatrywania wniosków o zmianę przeznaczenia terenów i dokonywania inwestycji na tym obszarze (Dz. U. Nr 74, poz. 479). Rozporządzenie zostało wydane na podstawie delegacji ustawowej zawartej w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 3 lipca 1947 r. o odbudowie m.st. Warszawy (Dz. U. Nr 52, poz. 268). Działka została zalesiona, powodowie nie posiadają wiadomości kiedy faktycznie to nastąpiło.

Wojewoda M. na podstawie art. 24 ust. 4 i 5 ustawy 16 października 1991 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 114, poz. 492) wydał rozporządzenie Nr 38a z dnia 24 stycznia 2001 r. będące podstawą utworzenia Mazowieckiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Mazowieckiego Nr 13, poz. 118), w granicach którego znalazła się przedmiotowa działka.

Sąd Okręgowy dokonał analizy art. 84, art. 71 ust.1, art. 72 ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie przyrody i kształtowaniu środowiska (Dz. U. Nr 3, poz. 6 ze zm.), wskazując na uregulowaną w ustawie możliwość żądania wykupu nieruchomości, jeżeli korzystanie z niej w sposób dotychczasowy związane byłoby z istotnymi ograniczeniami lub utrudnieniami. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2001 r. Nr 62, poz. 627; t. j. 2008 r. Nr 25, poz. 150, ze zm.) w art. 129 ust. 1 także przewiduje możliwość żądania wykupu przez właściciela nieruchomości w sytuacjach objętych tym przepisem, oraz odszkodowania za poniesioną szkodę, obejmującą także zmniejszenie wartości nieruchomości. Sąd I instancji rozważył treść przepisów, w tym pojęcia „korzystania w sposób dotychczasowy i pojęcie „dotychczasowego przeznaczenia.” Podkreślił niewykazanie przez powodów, niezależnie od ograniczeń wynikających z utworzenia parku krajobrazowego, by w ich wyniku zmianie uległ sposób korzystania przez powodów z nieruchomości. Zdaniem Sądu Okręgowego, przedawnienie roszczenia powodów nastąpiło z dniem 30 czerwca 2004 r., a wynika to z art. 8 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo

ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw; do roszczeń związanych z ograniczeniami sposobu korzystania z nieruchomości w związku z ochroną zasobów środowiska, powstałych przed dniem wejścia w życie przepisów ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe. Utworzenie parku krajobrazowego dla powodów było irrelewantne, a wszelkie ich roszczenia niezależnie od wyżej wymienionych okoliczności uległy przedawnieniu - art. 8 zd. 2 w/w ustawy. W konkluzji rozważań prawnych Sąd Okręgowy stwierdził, że poza sporem pozostaje okoliczność, iż pod rządami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. nie doszło do zmiany przeznaczenia nieruchomości. Istniejący w tym zakresie stan nie różni się od stanu, jaki istniał w latach 80-tych ubiegłego wieku. Zgodnie z art. 129 ust. 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r., z opisanymi wyżej roszczeniami można występować w okresie 2 lat od wejścia w życie rozporządzenia lub aktu prawa miejscowego powodującego ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości

Sąd Okręgowy nie miał wątpliwości co do konstytucyjności tej regulacji prawnej, uznając, że powyższy termin przedawnienia nie odbiega w sposób zasadniczy od innych tego typu uregulowań ustawowych dotyczących podobnych roszczeń majątkowych, a tym samym brak było przesłanek do występowania do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniem dotyczącym przedawnienia.

Sąd Okręgowy zwrócił uwagę na swoistą „lukę prawną” w postaci braku regulacji dotyczącej odszkodowań w przypadkach właścicieli nieruchomości zalesionych, w stosunku do których akty władcze ograniczające ich prawa właścicielskie pochodzą z okresu sprzed ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska. Stwierdził jednocześnie, że orzeczenie sądowe nie może jej wypełnić.

Powodowie zaskarżając wyrok apelacją, wnieśli o jego zmianę i uwzględnienie powództwa, i zarzucili naruszenie przepisów prawa materialnego przez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie.

Zarzucili naruszenia art. 84 ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska oraz art. 129 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska przez bezpodstawne przyjęcie, iż utworzenie Mazowieckiego Parku Krajobrazowego oraz uchwalenie Planu Ochrony nie ograniczyły sposobu korzystania z nieruchomości w dotychczasowy sposób lub

zgodny z dotychczasowym przeznaczeniem, art. 1 protokołu dodatkowego do ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 4 listopada 1950 r. przez jego niezastosowanie i wydanie orzeczenia w sprzeczności z zasadą, że „nikt nie może być pozbawiony swojej własności, chyba że w interesie publicznym i na warunkach przewidzianych przez ustawę oraz zgodnie z podstawowymi zasadami prawa międzynarodowego”, oraz art. 193 Konstytucji RP przez jego niezastosowanie i dowolne potraktowanie uprawnienia do zwrócenia się z pytaniem prawnym do Trybunału Konstytucyjnego, podczas gdy art. 8 zd. 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw oraz art. 129 ust. 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska pozostają sprzeczne z Konstytucją i Sąd Okręgowy w końcowym akapicie uzasadnienia wyroku dostrzegł poważne wątpliwości wobec właściwego uregulowania sytuacji objętej pozwem.

Sąd Apelacyjny oddalając apelację opartą wyłącznie o zarzuty naruszenia prawa materialnego, podzielił dokonaną przez Sąd I instancji wykładnię przepisów art. 84 ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska i art. 129 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska. Przyjął, że w obu tych przepisach ustawodawca operował pojęciem „dotychczasowego korzystania z nieruchomości” jako kryterium oceny roszczeń właścicieli zalesionych nieruchomości. Użycie takiego sformułowania wskazuje, że ustawodawca odnosił się do faktycznego sposobu korzystania z nieruchomości. Apelujący w istocie nie zakwestionowali ustalenia, iż sposób korzystania z nieruchomości na skutek ograniczeń wprowadzonych pod rządami obu ustaw nie uległ żadnej zmianie w stosunku do okresu wcześniejszego - zarówno przed dniem 1 września 1980 r., jak i później działka była zalesiona i wykorzystywana jako grunt leśny, a bez wątplenia nie wykazali okoliczności przeciwnej. Nie potrafili bowiem wskazać, kiedy działka została zalesiona, a jedyne ich twierdzenie w tym zakresie ograniczało się do oświadczenia, że przed dniem 31 lipca 1951 r. działka mogła być wykorzystywana na cele budowlane. Sąd Apelacyjny odniósł się do zarzutów wywodzonych z art. 546 i 552 Kodeksu Napoleona, rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu

osiedli. Powołanie tych przepisów nie jest jednak wystarczające dla wykazania, że działka była działką budowlaną.

Sąd wskazał, że art. 28 dekretu z dnia 11 października 1946 r. - Prawo rzeczowe (Dz. U. Nr 57, poz. 319 ze zm.) zawierał uprawnienia do ograniczenia przez ustawy praw właścicielskich. Takie ograniczenia w zakresie przeznaczenia nieruchomości wprowadzane były przez kolejne akty prawne dotyczące planowania i zagospodarowania przestrzennego.

W obecnym stanie prawnym o przeznaczeniu nieruchomości decyduje w pierwszej kolejności miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Wynika to wprost z art. 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 ze zm.). Zakwalifikowanie nieruchomości jako leśnej następuje więc w oparciu o określenie jej przeznaczenia na cele leśne lub na cele nieleśne przez ten plan, a dopiero w razie braku aktualnie obowiązującego planu pod uwagę mogą być brane informacje zawarte w ewidencji gruntów. Odwołując się do orzecznictwa wskazał, że w art. 92 ust. 1 i art. 109 ust. 2 w/w ustawy za nieruchomości leśne uznaje te, które są przeznaczone na cele leśne w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, a dopiero w przypadku braku tego planu bądź decyzji o warunkach zabudowy te, które są wykorzystywane na cele leśne. Podobne uregulowania obowiązywały również wcześniej - co do zasady o przeznaczeniu nieruchomości decydował stosowny plan miejscowy, a w razie jego braku decyzja o warunkach zabudowy - art. 2 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (tj.: Dz. U. z 1999 r. Nr 15, poz. 139 ze zm.), art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 12 lipca 1984 r. o planowaniu przestrzennym (tj.: Dz. U. z 1989 r. Nr 17, poz. 99 ze zm.), art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 31 stycznia 1961 r. o planowaniu przestrzennym (t. j.: Dz. U. z 1975 r. Nr 11, poz. 61 ze zm.) i art. 5 ust. 2 pkt 2 dekretu z Dz. U. Nr 16, poz. 109 ze zm.).

Wykładnia funkcjonalna pojęcia „dotychczasowego przeznaczenia” gruntu nie może abstrahować od wykładni tego pojęcia wynikającej z przepisów o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. W myśl art. 6 k.c., powinnością powodów było wykazanie, że w dacie wejścia w życie ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska lub ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska przedmiotowa nieruchomość była w planie

zagospodarowania przestrzennego (zaś w przypadku jego braku w decyzji o warunkach zabudowy bądź w ewidencji gruntów) przeznaczona na inne cele niż leśne (wedle powodów na budowlane) oraz że powyższe przeznaczenie uległo zmianie na skutek aktów władczych w tym okresie, w szczególności wskutek wydania uchwały Nr 207 Rady Narodowej m. st. Warszawy z dnia 17 grudnia 1987 r. w sprawie Mazowieckiego Parku Krajobrazowego, rozporządzenia Nr 38a Wojewody Mazowieckiego z dnia 24 stycznia 2001 r. w sprawie utworzenia Mazowieckiego Parku Krajobrazowego, czy rozporządzenia Nr 13 Wojewody Mazowieckiego z dnia 16 kwietnia 2004 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony Mazowieckiego Parku Krajobrazowego. Powodowie okoliczności tej nawet nie próbowali dowodzić. Poczynione zasadne ustalenia faktyczne potwierdzają, że co najmniej od dnia 31 lipca 1951 r. nieruchomości była przeznaczona na cele leśne, wobec uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów Warszawskiego Zespołu Miejskiego, przeznaczonych pod gospodarkę leśną. Z decyzji Prezydenta Miasta Stołecznego Warszawy Nr 1047/06 z dnia 31 października 2006 r. o odmowie ustalenia warunków zabudowy przedmiotowej działki wynika, że wedle ostatniego, już nieobowiązującego planu zagospodarowania przestrzennego, była ona działką leśną i taką pozostała w ewidencji gruntów. Wobec powyższego za trafne należy uznać stwierdzenie Sądu Okręgowego, że przeznaczenie gruntu nie uległo zmianie na skutek kolejnych aktów władczych, w tym eksponowanej w apelacji uchwały Nr 207 Rady Narodowej m. st. Warszawy z dnia 17 grudnia 1987 r. stanowiącej podstawę do utworzenia Mazowieckiego Parku Krajobrazowego. Twierdzenie powodów, że nieruchomości stanowiła działkę budowlaną, rozumiane jako możliwość zabudowy pozostało niewykazane, również w świetle art. 38 dekretu z dnia 2 kwietnia 1946 r. o planowym zagospodarowaniu przestrzennym kraju, art. 46 ustawy z dnia 12 lipca 1984 r. o planowaniu przestrzennym czy art. 16, 33, 34 i 35 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym oraz art. 61 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Ponadto powodowie kategoryczny pogląd o budowlanym statusie działki do daty powołanej wyżej uchwały sformułowali dopiero w apelacji, ponieważ przed Sądem I instancji ich pełnomocnik procesowy przyznał, że działka mogła być wykorzystywana na

cele budowlane do dnia 31 lipca 1951 r., a po zalesieniu już nie, przy czym nie potrafił określić, kiedy nastąpiło zalesienie .

W konsekwencji zarzut naruszenia przepisów ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie środowiska jak i ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska jak i art. 1 protokołu dodatkowego do ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 4 listopada 1950 r. nie były zasadne. Powodowie nie uzyskali rekompensaty za ewentualne ograniczenia w prawach właścicielskich wskutek ingerencji Państwa, jednak stało się to na skutek nieudowodnienia przez powodów opisanych wyżej przesłanek warunkujących uzyskanie ekwiwalentnego świadczenia, oraz w rezultacie opisanej przez Sąd Okręgowy „luki prawnej”.

Sąd Apelacyjny nie podzielił także zarzutu naruszenia przez Sąd I instancji art. 193 Konstytucji RP, albowiem niezależnie od innych argumentów, nie przepisy wskazane przez powodów były podstawą oddalenia powództwa. Nie zostało ono uwzględnione, ponieważ powodowie nie udowodnili, że ograniczenia wprowadzane przez Państwo pod rządami ustaw z dnia 31 stycznia 1980 r. i 27 kwietnia 2001 r. wpłynęły, czy to na dotychczasowy sposób korzystania z nieruchomości, czy to na jej przeznaczenie. Zdaniem Sądu II instancji w sprawie nie zachodziły przesłanki do zadania pytania zgodnie z art. 193 Konstytucji oraz art. 3 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.).

Sąd Apelacyjny podkreślił, że nie została przez powodów w sposób należyty wykazana legitymacja bierna pozwanego miasta stołecznego Warszawy. Analiza pozwu w części dotyczącej tej problematyki zdaje się wskazywać, że powodowie nie dostrzegają dualistycznej formy działania Prezydenta miasta stołecznego Warszawy, który z jednej strony działa jako *statio fisci* Skarbu Państwa, z drugiej zaś jako organ jednostki samorządu terytorialnego - właśnie miasta stołecznego Warszawy. Tymczasem art. 84 ust. 2 ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. jednoznacznie wskazuje, że sprawie wykupu lub zamiany nieruchomości właściwy jest organ określony przepisach o gospodarce nieruchomościami. Zgodnie z tą ostatnią ustawą, istotnie Prezydent m. st. Warszawy pełni rolę starosty, ale odróżnić należy jego kompetencje jako organu miasta stołecznego Warszawy - wówczas strona postępowania jest miasto stołeczne Warszawa - od obowiązków

w rama czynności administracji rządowej - wówczas legitymacja bierna służby Skarbu Państwa reprezentowanemu przez Prezydenta m.st. Warszawy. Okoliczność jednak pozostaje bez znaczenia w świetle rozstrzygnięcia.

Powodowie w skardze kasacyjnej zarzucili naruszenie prawa materialnego - art. 84 ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska oraz art. 129 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska przez błędną wykładnię określenia „ograniczenia korzystania w sposób dotychczasowy” i w efekcie bezpodstawne przyjęcie, iż utworzenie Mazowieckiego Parku Krajobrazowego oraz uchwalenie jego Planu Ochrony nie ograniczyły sposobu korzystania z nieruchomości, oraz art. 21 ust. 1 Konstytucji RP i art. 1 protokołu dodatkowego do ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 4 listopada 1950 r. przez ich niezastosowanie i wydanie orzeczenia w sprzeczności z zasadą, iż „nikt nie może być pozbawiony swojej własności, chyba że w interesie publicznym i na warunkach przewidzianych przez ustawę oraz zgodnie z podstawowymi zasadami prawa międzynarodowego”.

Sąd Najwyższy, zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna dotyczy zaszłości powstałych w 1951 r., od kiedy to, zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania, działka powodów podlegała zalesieniu. Po tej dacie następowały zmiany stanu prawnego wpływające na uprawnienia właścicieli dotkniętych działaniem przepisów regulujących ochronę środowiska, jak też planowanie i zagospodarowanie przestrzenne. Uwzględniając zakres zaskarżenia, rozważania rozpocząć należy od analizy art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska (Dz. U. z 1980 r., Nr 3, poz. 6; t. j. 1994 r., Nr 49, poz. 196, ze zm.), który w pierwotnym brzmieniu określał stany, w których właściciel nieruchomości mógł żądać wykupu lub zamiany nieruchomości na inną, co uzależnione było od jej położenia w strefie ochronnej (art. 71 ust. 1) lub na obszarze objętym ochroną, o której mowa w art. 72, albo na terenach zieleni miejskiej lub w obrębie parku wiejskiego. Łączyło się to z tym, że korzystanie z nieruchomości w dotychczasowy sposób związane byłoby z istotnymi ograniczeniami lub utrudnieniami. Ustawodawca z dniem 1 stycznia 1998 r. zmienił treść przepisu, nie zmieniając zakresu określającego zmiany w sposobie

korzystania, uprawniające do wystąpienia z roszczeniem o wykup, pozostawił zwrot „korzystanie z niej w sposób dotychczasowy byłoby związane z istotnymi ograniczeniami lub utrudnieniami”. Ustawa ta utraciła moc z dniem 1 października 2001 r., a w zastępującej ją ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 ze zm.) analogiczny przepis art. 129 ust. 1 rozszerzył stany faktyczne, w których właścicielowi przysługuje roszczenie o wykup nieruchomości w ten sposób, że ustawa ta wprowadziła niewystępujące w poprzednim stanie prawnym rozróżnienie na korzystanie z nieruchomości w dotychczasowy sposób od korzystania z nieruchomości zgodnie z dotychczasowym jej przeznaczeniem. Ustawodawca rozszerzył zatem zakres stosowania przepisu

Uprzedzając ustosunkowanie się do zasadności zarzutu skargi kasacyjnej, należy podkreślić, że przy oddaleniu powództwa i apelacji z powodu przedawnienia roszczenia konieczne jest przede wszystkim odniesienie się do skuteczności uwzględnienia tego zarzutu pozwanego, przy uwzględnieniu daty wniesienia pozwu.

Przepis art. 129 ust. 4 ustawy - Prawo ochrony środowiska określa termin, w którym właściciel może wystąpić z roszczeniem wynikającym z ust. 1-3 art. 129 tej ustawy. Termin ten wynosi dwa lata od dnia wejścia w życie rozporządzenia lub aktu prawa miejscowego powodującego ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości. Początek biegu terminu rozpoczyna się od wejścia w życie rozporządzenia lub aktów prawa miejscowego, które mogą obejmować znaczne obszary, w związku z tym podkreślenia wymaga, że nie każda ich zmiana rozpoczyna bieg nowego terminu do wystąpienia z roszczeniami uregulowanymi w art. 129 ust. 1-3 u.p.o.ś., a jedynie taka nowelizacja, bądź zmiana, która dotyczy danej nieruchomości. Niewątpliwie od wejścia w życie aktów prawnych wprowadzających zalesienie terenu, a następnie objęcie go ochroną parkową upłynęło ponad dwa lata, a późniejsze zmiany aktów prawnych nie wpływały w żadnym razie na sytuację nieruchomości powodów. Art. 129 ust. 4 prawa ochrony środowiska łącznie z art. 8 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz. 1085), który stanowi, że do roszczeń związanych

z ograniczeniami sposobu korzystania z nieruchomości w związku z ochroną zasobów środowiska, powstałych przed dniem wejścia w życie ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe, a roszczenia te przedawniają się z dniem 30 czerwca 2004 r., wyznacza granice czasowe do wystąpienia z tymi roszczeniami. Odnosząc to do okoliczności sprawy, bezsporne było, że powodowie w terminie powyższym nie wystąpili z odpowiednimi roszczeniami.

Podstawą roszczeń powodów nie mógł być art. 129 u.p.o.ś., skoro uwzględnia się datę wydania aktów prawnych dotyczących nieruchomości powodów oraz datę wystąpienia z roszczeniami. Natomiast roszczenie uzasadniane treścią art. 8 ustawy wprowadzającej ustawę o ochronie środowiska uległo przedawnieniu w dniu 30 czerwca 2004 r. Przepis ten zawiera regulację umożliwiającą dochodzenie roszczeń, które powstały w okresie obowiązywania ustawy z 1980 o ochronie i kształtowaniu środowiska, jak też dotyczy roszczeń wynikających z wcześniejszych regulacji prawnych, które nie zawierały przepisów umożliwiających ich dochodzenie. Nieruchomość powodów została objęta ograniczeniami wynikającymi z ochrony przyrody na podstawie przepisów obowiązujących przed wejściem w życie ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska z 1980 r., zarazem ograniczenia te odpowiadają przesłance z art. 84 w/w ustawy. Przepis art. 8 ustawy wprowadzającej nie daje podstawy do różnicowania sytuacji wprowadzenia ograniczeń w czasie obowiązywania ustawy z 1980 r., z ograniczeniami wprowadzonymi wcześniej, jeśli trwały po wejściu w życie tej regulacji. W konsekwencji w sprawie nie występuje luka uniemożliwiająca dochodzenie przez powodów roszczeń, natomiast z dniem 30 czerwca 2004 r. nastąpiło przedawnienie możliwości ich dochodzenia pomimo otwarcia do tego drogi przez ustawodawcę ustawą wprowadzającą. Takie postępowanie ustawodawcy było racjonalne, gdyż umożliwiało osobom poprzednio nie mającym roszczenia w pewnym, krótkim czasie wystąpienie z roszczeniami mającymi swe źródło w odległych czasowo okresach. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 26 marca 2009 r. I CSK 312/08 (nie publ.) szczegółowo wywiódł zasadność takiej wykładni tego przepisu. Oznacza to trafność stanowiska Sądów meriti o uwzględnieniu zarzutu przedawnienia. Powodowie nie wykazali w postępowaniu dwuinstancyjnym zmiany przeznaczenia gruntu po jego

zalesieniu, jak też budowlanego przeznaczenia nieruchomości przed 1951 r. Nie było wystarczające powołanie się na treść przepisów kodeksu Napoleona i rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli, ale należało wykazać, że nieruchomość wówczas spełniała ówczesne wymagania w tym zakresie. Datą na którą należało wykazać tę zmianę było obwieszczenie Przewodniczącego Naczelnej Rady Odbudowy m.st. Warszawy z dnia 10 lipca 1951 r. o uchwaleniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów, przeznaczonych pod gospodarkę leśną. Podkreślić należy, że w tej dacie obowiązywały już zmienione, w stosunku do powołanych przez powodów, przepisy dotyczące zagospodarowania przestrzennego.

Uwzględnienie zarzutu przedawnienia skutkuje niezasadnością zarzutu naruszenia art. 21 Konstytucji RP, oraz art. 1 protokołu dodatkowego do Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 4 listopada 1950 r. Ograniczenia w korzystaniu z nieruchomości wprowadzone zostały na podstawie obowiązujących przepisów, powodowie mieli możliwość uzyskania z tego tytułu rekompensaty, a nie uzyskali ich z przyczyn wynikających z niewystąpienia w terminie z roszczeniem.

Z przedstawionych przyczyn skarga kasacyjna uległa oddaleniu – art. 398¹⁴ k.p.c.